

Příběh třešně ve stráni

(na námět M. Hradilové)

I.

Slunce zmizelo za obzorem a já spěchal po ní cestou napříč strání k domovu. Hluk ze silnice protínající nedalekou ves na chvíli ustal a krajina se ponořila do večerního ticha. Vtom upoutalo moji pozornost sotva slyšitelné vrzání. Jako kdyby vítr svými poryvy nepravidelně pohyboval starou rezavou zahradní brankou. Jenomže bylo bezvětří a ten zvuk se ozýval odkudsi shora. Pohlédl jsem směrem, kde potměšile večerní červánky prosvítaly mezi větvemi staré třešně. Vysoko v její koruně jsem na chvíli zahlédl menšího ptáka a právě z toho místa se ještě jednou ozval ten podivný zvuk. Pak se pták přikrčil a jeho silueta splynula s třešňovými listy. Auta pode mnou jako by ještě na chvíli zapomněla jezdit, ale kromě vzdáleného psího vytí již nebylo slyšet vůbec nic.

„Třeba budu mít trochu štěstí a ten záhadný opeřenec se mi opět ukáže,“ říkal jsem si příštího dne, když jsem usedal ještě za denního světla do trávy tak, abych mohl zpozvzdálí nerušeně pozorovat rozložitou korunu. A nemusel jsem čekat dlouho. Ptačí křídla vypadala, jako by byla děravá. To když bílé skvrny na nich na chvíli jako by splynuly s oblaky nade mnou. Pak už stačilo jen přiložit dalekohled k očím a pozorně se zadívat do míst, kde před okamžikem tajemný host přistál. Jeho mohutný kuželovitý zobák plný hmyzu jen potvrdil můj první odhad. Dlask tlustozobý, můj dlouholetý známý ze zimního krmítka. A teď mám poprvé příležitost sledovat ho i při krmení mláďat.

Ještě několikrát se dlask vrátil vítaný vždy křikem hladových ptáčat. Mezitím se setmělo, dlask přilétl naposledy a zůstal sedět na hnízdě. Pár posledních sotva slyšitelných zaštěbetání nahradil jeho vrzavý hlas. A já jsem si představoval, jak dlascí máma vypráví na dobrou noc svým potomkům příběh staletého stromu...

II.

„Mami, a proč má náš tatínek tak tlustý zobák?“

„No přece aby mohl louskat pecky z třešně a krmit se jejich semínky.“

„A co je to třešeň?“

„No to jsou přece ty malé sladké červené kuličky všude kolem nás.“

„A jak to že je jich tady tolik a odkud se tu všechny vzaly?“

III.

To bylo dávno, tuze dávno. To ještě chodil zdejší krajem drobný mužíček. Kapsy širokých plandavých kalhot se mu přitom nadouvaly. V jedné ruce nesl špičatý rýč a cestou do prudkého kopce se o něj opíral. Druhou rukou pak občas zkontroloval všechny své kapsy, jestli snad cestou někde nevytrousil jejich drahocenný obsah.

A aby ho bylo už zdaleka dobře vidět a nikdo ho třeba omylem nezašlápl, tak měl na hlavě nasazenou tmavě rudou širokou čepičku. Z ní trčela k nebi taková dlouhá hnědozelená stopka a na ní sedával jeho kamarád – ochočený dlask. Rozhlížel se odtud po kraji jako z nějaké rozhledny. Ale když už jaro končilo a stébla trávy vyrostla vysoko převysoko, to pak musel za lepší vyhlídkou vzlétnout vzhůru na nejbližší strom a pečlivě odtud pátrat po okolí. Kdyby snad zapomněl, cože to vlastně hledá, tak se mohl podívat dolů pod sebe na trpasličí čepičku. Ta totiž při pohledu seshora vypadala úplně stejně jako nějaká obrovská sladoučká přezrálá třešeň.

Občas mu napověděl křik hejna nenasytných špačků. Jindy se ale musel pořádně prolétnout po okolí, než upoutala jeho pozornost červeň zrajících třešní. To se pak rychle vrátil a ukazoval nejkratší cestu k cíli jejich cesty. A někdy si museli pořádně pospíšet, aby je hladoví špačci nebo houf mlsných dětí z nedaleké vesnice nepředběhli.

Když konečně dorazili pod vyhlédnutý strom, rozdělili si úkoly. Mužiček nejprve sejmul čepičku z hlavy a položil ji na mez. Pak zarazil rýč do země vedle ní. To proto, aby ji ve vysoké trávě lépe našel. A zatímco dlask v koruně uštipoval stopky plodů, chytal je mužiček zručně do rukou a ukládal do čepičky. Když byla konečně plná, posadil se vedle ní a hvízdal na dlaska. Ten slétl dolů a mohla začít hostina. Sladoučká červená šťáva přitom tekla mužičkovi po bradě a dlask opatrně sezobával pecky z jeho dlaně a vylouškával z nich lahodná semínka.

Pár největších pecek přitom pokaždé skončilo v jedné z hlubokých kapes. Když pak přišli do míst, kde široko daleko žádná třešeň nerostla, mužiček nejprve vyhloubil v půdě rýčkem jamku, a pokud zrovna nebylo krátce po vydatném dešti, tak nabral z nejbližšího potůčku do čepičky vodu a jamku jí prolil. Pak teprve vytáhl z jedné z kapes třešňovou pecku a vložil ji dovnitř. Nasypal na ni vyrytou hlínu, pořádně upěchoval a znovu zalil. Nakonec nasadil na rukojeť rýče zaraženého do země svoji čepičku. Dlask si sedl na její stopku, mužiček si lehl do trávy a odpočíval po náročné práci tak dlouho, dokud slunce společně s větrem jeho čepičku úplně nevysušilo. Teprve pak si ji nasadil a mohli se vydat „o třešeň dál“.

Tak tomu bylo po věky věků. Časem zachutnaly třešně nejen dlaskům, ale i lidem a ti se z nich postupně naučili připravovat různé laskominy. A když šel zrovna kolem kouzelný třešňový mužiček, vždycky mu nějakou z nich dali ochutnat. Jednou zvečera dorazili oba dva k malé podhorské chaloupce až kdesi na dalekém Valašsku. Nejprve je tu pohostili třešňovými knedlíky a nikdo z početné rodiny přitom nezapomněl nabídnout dlaskovi všechny pecky ze svého talíře. Pak přišlo na řadu třešňové víno a nakonec to nejvzácnější, co v chaloupce měli. Posledních dva roky se v kraji švestek příliš neurodilo, a tak zkusili místní vypálit z loňské úrody třešňovou pálenku. A protože se již ochladilo, nabídli ji pro zahřátí také svým hostům.

První doušek mužičkovi zachutnal, po druhém se mu začala točit hlava a po třetím třást ruce. Zato nebohému dlaskovi se hned po prvních pár kapkách zatmělo před očima. Aby mu pomohl vzpamatovat se, zašmátral třešňový mužiček po kapsách, vytáhl z nich tu největší pecku a nabídl ji svému kamarádovi. Jenomže ruka se mu třásla a dlask špatně viděl. A tak se stalo to, co se stát muselo. Namísto aby rozlouskl pecku, trefil se svým zobákem přímo do nehtu na pravém palci. Naštěstí byl dlask z té pálenky natolik zesláblý, že prst zůstal celý. Mužiček přesto zaúpěl bolestí a do rána mu celý palec otekl. Když opouštěli chaloupku, bolel ho už natolik, že by musel nejméně celý týden nosit rýček jenom v levé ruce.

Po té příhodě zanevřel třešňový mužiček na lidi a jejich obydlím se raději zdaleka vyhýbá. Nepotřebný rýček zahodil do nejbližšího rybníka a nasbírané pecky jednoduše rozhazuje po lesích. Čím menší a odolnější, tím lépe. Malá pecka, ta spíše unikne pozornosti ptactva i zvěře, zapadne hlouběji do nějaké pukliny a snáze tam vyklíčí. Vždyť už ji nikdo ani nezaleje. Copak by mohl, kdyby pak svoji mokrou čepičku neměl kde usušit?

To vše se odehrálo před mnoha staletími. Od té doby rostou všude po lesích, kam vkročí noha třešňového mužička, plané třešně s maličkými nahořklými plody a s ještě menšími peckami. Lidem už dávno přestaly chutnat, zato dlasci a další ptáci, ti si na nich rádi smlsnou dodnes. Však se jim také proto říká ptácnice.

IV.

Ptáčata pomalu usínala a dlascí máma tak mohla skončit své vyprávění. Ale to nejzvědavější mládě se ještě trochu probralo a slabounce zaštěbetalo: „A mami, to je tahle třešeň tak strašně moc stará, když už tu třešňový mužiček žádné nové nesází?“

„Ale kdepak, lidé se to přece už dávno od něj naučili. A ty jejich třešně, ty dnes mají krásné velké plody, co se na jazyku jenom rozplývají. Už tomu bude skoro sto let, co tu stařeček Petržela tu naši třešeň vysadil.“

„Jé, mami, a ty to pamatuješ?“

„Ale ne, to mi vyprávěla moje maminka, ji zas ta její a tak pořád dál. A teď už buďte všichni pěkně zticha a spěte. Je skoro tma a jestli poletí kolem výr a uslyší vás, tak si na nás smlsne stejně, jako náš tatínek na třešňové pecce.“

„A ten, kdo celý tenhle příběh začal vyprávět jako úplně první, to byla přece vaše prapraprapraprapraprapra.....babička,“ dodala ještě hlasem tak slabounkým, že ji nakonec nebylo skoro vůbec slyšet.

V.

Třešňové větve se topily v nastalé tmě, když mezi nimi neslyšně prolétla sova. Ptáčat spících v hnízdě si přitom ani nevšimla. A já ode dneška konečně vím, jak zní v dlasčí řeči slovo praprapraprapraprapra.....babička. No přece úplně stejně, jako když pěkně pomalu pomaloučku pořádně dovřete starou rezavou zahradní branku, aby také šla spát a nerušila svým vrzáním noční klid.